

Bijlage I: hygiënogram bij pluimveebedrijven

In deze bijlage worden de uitvoering van het hygiënogram, de toekenning van de scores en de beoordeling ervan bij pluimveebedrijven beschreven.

1. Voorschriften voor het bemonsteren van pluimveebedrijven

1.1 Benodigdheden

- 25 rodac-plaatjes
- Houders voor plaatjes
- Propere plastieken zakken
- Set beschermende kledij en gasmasker
- Kleefetiketten
- Koelbox
- Documenten

1.1.1 Rodac-plaatjes

Er wordt gebruik gemaakt van steriele rodac-plaatjes van ongeveer 5,5 cm doorsnede die gevuld zijn met een plate count agar voor telling van het totaal kiemgetal.

Elke verpakking van de plaatjes vermeldt de datum waarop de plaatjes zijn aangemaakt, tenzij op elke verpakking door de fabrikant een houdbaarheidsdatum vermeld wordt die aangeeft tot wanneer de rodac-plaatjes uiterlijk mogen gebruikt worden.

De rodac-plaatjes worden bewaard bij een temperatuur tussen de 12°C en 25°C. Tocht en temperatuurschommelingen moeten voorkomen worden. De plaatjes dienen altijd met de agar aan de bovenzijde te worden geplaatst.

Klaargemaakte rodac-plaatjes kunnen niet meer gebruikt worden indien:

- Zij niet bewaard werden bij de juiste temperatuur.
- Er condensvorming is opgetreden aan de binnenzijde van de plaatjes.
- De plaatjes geopend werden en daarna weer gesloten zonder dat er direct afdrukken gemaakt zijn.
- Er groei op de agar waar te nemen is.
- De plaatjes langer dan 30 dagen geleden gemaakt werden tenzij de door de fabrikant vermelde houdbaarheidsdatum nog niet verstreken is.
- Het plaatje gebarsten of gebroken is.

1.1.2 Hygiënische kledij en gasmasker

Bij voorkeur wordt bedrijfseigen kledij, hok-eigen schoeisel en eventueel een gasmasker gebruikt. Bij gebrek aan propere bedrijfskledij wordt een zelf meegebrachte set wegwerpkledij (wegwerp overall, schoenvertrekken) in gesloten verpakking gebruikt.

1.1.3 Documenten

Voor elke hokbemonstering wordt een werkblad 'Hygiëne-onderzoek stal' gebruikt, overeenstemmend met het type stal die zal bemonsterd worden.

1.2 Werkwijze

Vooraleer de bedrijfslokalen te betreden, worden de nodige hygiënische en beschermende maatregelen genomen. Er wordt gebruik gemaakt van bedrijfseigen kleding, hok-eigen schoeisel en eventueel een gasmasker. In nood kan wegwerpkledij gebruikt worden.

Voor bemonstering dient de stal gedurende minstens 2 uur verlucht te worden. De stal dient ook volledig opgedroogd te zijn, de bemonstering wordt binnen de 24 tot 72 uur na desinfectie uitgevoerd.

1.2.1 Visuele beoordeling

Tijdens de bemonstering van de stal wordt de hokhygiëne visueel beoordeeld. Het resultaat van de beoordeling wordt op het werkdocument genoteerd. Indien bepaalde onderdelen als 'slecht' beoordeeld worden, wordt eveneens genoteerd over welke bemonsteringsplaatsen het gaat. Volgende aspecten worden beoordeeld:

- Reinheid inventaris;
- Reinheid vloer;
- Reinheid muren/plafonds;
- Ongediertewering;
- Ongediertesporen.

De norm voor de visuele beoordeling is als volgt:

Goed	Geen zichtbare afwijkingen aanwezig
Voldoende	Lichte verontreiniging met losliggend vuil / voldoende wering / enigszins schade door ongedierte
Matig	Algemeen voorkomen van losliggend vuil en incidenteel vuil vastzittend in scheuren, kieren of gaten / diverse weringsproblemen / diersporen aanwezig
Slecht	Algemeen voorkomen van vastzittend vuil / grote weringsproblemen / levend ongedierte, insecten of uitwerpselen aanwezig

1.2.2 Uitvoering van de staalname

De staalnames worden uitgevoerd volgens het bemonsteringsschema dat bij het staltype hoort (zie hoofdstuk 4.).

- Open na aankomst op het bedrijf maar voor het betreden van de stal het pakje met rodac-plaatjes.
- Nummer de plaatjes overeenkomstig de bemonsteringsplaats.
- Bemonster geen natte plekken in de stal.
- Neem het dekseltje van het plaatje af en beoordeel het oppervlak van de agar. Plaatjes mogen niet gebruikt worden ingeval één van de punten, vermeld bij 1.1.1, voorkomt.
- Druk het plaatje zonder draaiende beweging éénmalig met gelijke druk gedurende 15 seconden op het te onderzoeken oppervlak.
- Raak de agar hierbij niet met de handen aan.
- Plaats het deksel van het plaatje terug en plaats het rodac-plaatje met de agar aan de bovenzijde in een houder.
- Neem twee bijkomende controlestalen:
  - Eén plaatje wordt niet bemonsterd (negatief staal).
  - Eén plaatje wordt genomen op een oppervlak buiten de stal maar binnen de grenzen van het bedrijf (positief staal).

Het resultaat van deze twee stalen zal ook vermeld worden op het beproevingsverslag van het laboratorium.

De rodac-plaatjes dienen binnen een tijdsperiode van 12 uur terug op het laboratorium te zijn om vervolgens ingezet te worden voor incubatie. Voor het vervoer en eventuele opslag wordt een

temperatuur tussen de 0°C en 20°C gehanteerd. Bij hogere temperaturen worden de plaatjes binnen de 4 uur verwerkt.

Het volledig ingevulde formulier “Hygiëne-onderzoek stal” vergezelt de rodac-plaatjes naar het laboratorium.

2. Toekenning van de scores

2.1 Incubatie

De tijd tussen de staalname en incubatie mag maximaal 12 uur bedragen. De rodac-plaatjes worden met de agar naar boven gedurende 18-24 uur aan 37°C ($\pm 1^\circ\text{C}$) geïncubeerd in de broedstoof.

2.2 Aflezing van de geïncubeerde plaatjes

De plaatjes worden direct na 18-24 uur incubatie afgelezen. Indien dit niet mogelijk is worden ze voor maximaal 24 uur in de koelkast bewaard bij een temperatuur tussen de 2°C en 8°C.

Per rodac-plaatje wordt het aantal kolonies geteld (kve = kolonievormende eenheid). Wanneer er overgroeiing is door één enkele spreider wordt dit als één kolonie geteld. Wanneer door het optreden van schimmelgroei het plaatje niet meer eenvoudig af te lezen is, wordt dit plaatje als ongeschikt beschouwd en telt het niet mee voor de berekening van het gemiddelde. Wanneer drie of meer plaatjes als ongeschikt beoordeeld worden, wordt het volledig onderzoek als ongeschikt beschouwd.

De toekenning van de score gebeurt overeenkomstig tabel 2.1.

Tabel 2.1. Score toekenning

Kolonies (kve) per plaatje	Score
0	0
1 t/m 40	1
41 t/m 120	2
121 t/m 400	3
Meer dan 400	4
Ontelbaar aantal	5

De afzonderlijke scores worden op het onderzoeksformulier vermeld. De uitslag wordt berekend door het gemiddelde te maken van de individuele scores (som van de individuele scores delen door het aantal scores). De uitslag wordt op één cijfer na de komma afgerond en op het formulier vermeld.

2.3 Berichtgeving

Rapportering aan de pluimveehouder en bedrijfsdierenarts vindt uiterlijk 4 dagen na de aflezing plaats. De gegevens worden meegedeeld zoals vermeld op het formulier “Hygiëne-onderzoek”. De scores van de individuele stalen alsook van de controlestalen en het gemiddelde worden op het beproevingsverslag vermeld. Het laboratoriumverslag dient steeds voorzien te zijn van de naam en het adres van het laboratorium, alsook van de naam en handtekening van de verantwoordelijke labomedewerker.

3. Beoordeling van de scores

Het is de verantwoordelijkheid van de pluimveehouder om, afhankelijk van het resultaat, de nodige maatregelen toe te passen.

3.1 Voor braadkippen en vleeskalkoenen

RESULTAAT HYGIENOGRAM	RESULTAAT SWABCONTROLE	MAATREGELEN
≤1.5	Negatief voor <i>Salmonella</i> spp.	Geen maatregelen.
≤1.5	Positief voor <i>Salmonella</i> spp	- Voer na de volgende leegstandsperiode een swabcontrole uit; - Voer een bacteriologische onderzoek van water uit de waterwinning uit.
>1.5 en ≤3.0	Negatief voor <i>Salmonella</i> spp.	- Voer na de volgende leegstandsperiode een hygiënogram uit; - Voer een bacteriologische onderzoek van water uit de waterwinning uit.
>1.5 en ≤3.0	Positief voor <i>Salmonella</i> spp	- Voer na de volgende leegstandsperiode een hygiënogram en swabcontrole uit; - Voer een bacteriologische onderzoek van water uit de waterwinning uit.
>3.0	Negatief of positief voor <i>Salmonella</i> spp.	Voer een bacteriologische onderzoek van water uit de waterwinning uit. Tijdens de volgende leegstandsperiode laten: - ontsmetten door een externe firma; Na de volgende leegstandsperiode laten: - hygiënogram uitvoeren; - swabcontrole uitvoeren.

3.2 Voor legkippen

RESULTAAT HYGIENOGRAM	RESULTAAT SWABCONTROLE	MAATREGELEN
≤1.5	Negatief voor <i>Salmonella</i> spp.	Geen maatregelen.
≤1.5	Positief voor <i>Salmonella</i> spp	- Reinig en ontsmet de stal opnieuw; - Voer opnieuw een swabcontrole uit; - Herhaal deze maatregelen tot <i>Salmonella</i> spp. niet meer gevonden wordt; - Voer een bacteriologische onderzoek van water uit de waterwinning uit.
>1.5	Negatief voor <i>Salmonella</i> spp.	- Reinig en ontsmet de stal opnieuw; - Voer het hygiënogram opnieuw uit; - Herhaal deze maatregelen tot de score ≤1.5; - Voer een bacteriologische onderzoek van water uit de waterwinning uit.
>1.5	Positief voor <i>Salmonella</i> spp	- Reinig en ontsmet de stal opnieuw; - Voer het hygiënogram en de swabcontrole opnieuw uit; - Herhaal deze maatregelen tot de score ≤1.5 en er geen <i>Salmonella</i> spp. meer gevonden worden; - Voer een bacteriologische onderzoek van water uit de waterwinning uit.

3.3 Voor fokpluimvee

RESULTAAT HYGIENOGRAM	RESULTAAT SWABCONTROLE	MAATREGELEN
≤1.5	Negatief voor <i>Salmonella</i> spp.	Geen maatregelen
≤1.5	Positief voor <i>Salmonella</i> spp	- Reinig en ontsmet de stal opnieuw; - Voer opnieuw een swabcontrole uit; - Herhaal deze maatregelen tot <i>Salmonella</i> spp. niet meer gevonden wordt; - Voer een bacteriologische onderzoek van water uit de waterwinning uit.
>1.5	Negatief voor <i>Salmonella</i> spp.	- Reinig en ontsmet de stal opnieuw; - Voer het hygiënogram opnieuw uit; - Herhaal deze maatregelen tot de score ≤1.5; - Voer een bacteriologische onderzoek van water uit de waterwinning uit.
>1.5	Positief voor <i>Salmonella</i> spp	- Reinig en ontsmet de stal opnieuw; - Voer het hygiënogram en de swabcontrole opnieuw uit; - Herhaal deze maatregelen tot tot de score ≤1.5 en er geen <i>Salmonella</i> spp. meer gevonden worden; - Voer een bacteriologische onderzoek van water uit de waterwinning uit.

4. Uitvoering

In dit hoofdstuk worden de verschillende bemonsteringschema's beschreven, afhankelijk van type stal en capaciteit van het bedrijf.

4.1 Grondstallen met uitzondering van bedrijven met geringe capaciteit

4.1.1 Bemonsteringsschema

De delen van de stal die bemonsterd moeten worden, worden hierin beschreven. Iedere afzonderlijke bemonsteringsplaats dient zo goed mogelijk de gemiddelde situatie van het betreffende staldeel te weerspiegelen. Het is niet toegestaan hiervan afwijkende plaatsen te bemonsteren. Natte plekken worden niet bemonsterd.

De stal wordt in de lange zijde in zes gelijke delen verdeeld (A t/m F) en overlans in drie gelijke delen (1 t/m 3). Zie hiervoor het schema. Na bebroeding van de monsters worden de resultaten per bemonsteringsplaats vermeld. De bij punt 1 t/m 8 genoemde monsternummers corresponderen met de nummers vermeld op het formulier voor hygiënogram.

1. Van elk deel A t/m F wordt een afdruk van de vloer gemaakt, de afdrukken worden genummerd van 1.1 t/m 1.6. In niet-verharde grondstallen wordt in elk deel een afdruk gemaakt van het onderste gedeelte van de wand op maximum 50 cm van de grond in plaats van de vloer. De afdrukken worden eveneens genummerd van 1.1 t/m 1.6.
2. Van elk deel A, BC, DE en F wordt een afdruk van het voersysteem gemaakt, de afdrukken worden genummerd als 2.1 t/m 2.4. De monsters worden volgens de diagonaal genomen. De monsters worden genomen van de binnenkant van het voersysteem (voerpannen of voergoten).

3. Van elk deel A, BC, DE en F wordt een afdruk van het drinkstelsel gemaakt, de afdraken worden genummerd van 3.1 t/m 3.4. De monsters worden volgens de diagonaal genomen.
4. Van elk deel 1, 2 en 3 wordt een afdruk gemaakt van de wand (één van de twee kopse kanten, tussen 1 en 2 meter hoogte), de afdraken worden genummerd van 4.1 t/m 4.3.
5. Van elk deel 1 en 3 wordt een afdruk gemaakt van het plafond, de afdraken worden genummerd als 5.1 en 5.2.
6. Van elk deel 1 en 3 wordt een afdruk gemaakt van de kleppen/wand van de inlaat binnen, de afdraken worden genummerd als 6.1 en 6.2.
7. Er wordt van een willekeurige voerhopper een afdruk gemaakt van de binnenkant, de afdruk wordt genummerd als 7.1.
8. Er wordt van een willekeurige plaats van de vloer van de voorruimte een afdruk gemaakt, de afdruk wordt genummerd als 8.1. Indien er sprake is van meerdere stallen en meerdere leeftijden met een gezamenlijke voorruimte, wordt de voorruimte niet bemonsterd.

Schema :

	A	B	C	D	E	F
1						
2						
3						

4.1.2 Formulier hygiënogram grondstallen met uitzondering van bedrijven met geringe capaciteit

Het formulier "Hygiënogram in grondstallen" dient minimaal volgende gegevens te bevatten:

- de identificatie van het bedrijf (naam / beslagnummer)
- de identificatie van het hok (in Arabische cijfers)
- de identificatie van de bedrijfsdierenarts
- de identificatie van de staalnemer (naam en organisatie)
- de datum en het tijdstip van staalname
- onderzoek uitgevoerd voor lastenboek of salmonellabestrijding
- de categorie van het pluimvee (fokpluimvee / gebruikspluimvee)
- het type pluimvee (leg / vlees)
- het soort pluimvee (kippen / kalkoenen / parelhoenders / eenden / ganzen / enz.)

Volgende bijkomende gegevens i.v.m. de reiniging en ontsmetting:

- reinigingsmiddel gebruikt (ja of neen)
- probioticum gebruikt (ja of neen)
- naam probioticum
- ontsmettingsmiddel gebruikt (ja of neen)
- naam ontsmettingsmiddel
- temperatuur tijdens de ontsmetting
- tijdsduur van ontsmetting
- uitvoerder ontsmetting (zelf / naam ontsmettingsbedrijf)
- tijd tussen begin ventilatie en monstername

Visuele beoordeling van de reiniging:

a) Reinheid inventaris:	goed/voldoende/matig/slecht (schrappen wat niet past)
b) Reinheid vloer:	goed/voldoende/matig/slecht (schrappen wat niet past)
c) Reinheid muren/plafonds:	goed/voldoende/matig/slecht (schrappen wat niet past)
d) Ongediertewering:	goed/voldoende/matig/slecht (schrappen wat niet past)

e) Ongediertesporen: goed/voldoende/matig/slecht (schrappen wat niet past)

De norm voor de visuele beoordeling is als volgt:

Goed	Geen zichtbare afwijkingen aanwezig.
Voldoende	Lichte verontreiniging met losliggend vuil / voldoende wering / enigszins schade door ongedierte.
Matig	Algemeen voorkomen van losliggend vuil en incidenteel vuil vastzittend in scheuren, kieren of gaten of diverse weringsproblemen, diersporen aanwezig.
Slecht	Algemeen voorkomen van vastzittend vuil / grote weringsproblemen / levend ongedierte, kevers, vliegen of uitwerpselen aanwezig.

Indien de visuele beoordeling als "slecht" wordt aangeduid, dient u met kruisjes in het onderstaande schema de stalnameplaatsen aan te geven waarop dit betrekking heeft. U dient eveneens het hygiëneonderzoek uit te voeren.

Schema stalnameplaatsen:

Controle stalname	Resultaat
Positief staal	
Negatief staal	

	Stalname plaatsen	1	2	3	4	5	6
1	Vloer						
2	Voersysteem					nvt	nvt
3	Drinksysteem					nvt	nvt
4	Wand				nvt	nvt	nvt
5	Plafond			nvt	nvt	nvt	nvt
6	Inlaat binnen			nvt	nvt	nvt	nvt
7	Voerhopper		nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
8	Voorraimte		nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Resultaat:							

(nvt: niet van toepassing)

Het resultaat wordt bepaald door de som van de scores van de afzonderlijke stalen te delen door het aantal genomen stalen.

4.2 Kooistallen productie

4.2.1 Bemonsteringsschema

De delen van de stal die bemonsterd moeten worden, worden hierin beschreven. Iedere afzonderlijke bemonsteringsplaats dient zo goed mogelijk de gemiddelde situatie van het betreffende staldeel te weerspiegelen. Het is niet toegestaan hiervan afwijkende plaatsen te bemonsteren. Natte plekken worden niet bemonsterd.

De stal wordt in de lange zijde in zes gelijke delen verdeeld (A t/m F) en overlangs in drie gelijke delen (1 t/m 3). Zie hiervoor het schema. Na bebroeding van de monsters worden de resultaten per bemonsteringsplaats vermeld. De bij punt 1 t/m 11 genoemde monsternummers corresponderen met de nummers vermeld op het formulier voor hygiënoogram.

1. Van elk deel A, BC, DE en F wordt een afdruk van het voersysteem gemaakt, de afdrukken worden genummerd van 1.1 t/m 1.4. De monsters worden volgens de diagonaal genomen. De monsters worden genomen van de binnenkant van het voersysteem (voerpannen of voergoten).
2. Van elk deel AB, CD en EF wordt een afdruk van een kooibodem gemaakt, de afdrukken worden genummerd van 2.1 t/m 2.3. De monsters worden volgens de diagonaal genomen.

3. Van elk deel AB, CD en EF wordt een afdruk van een kooiwand gemaakt, de afdrukken worden genummerd van 3.1 t/m 3.3. De monsters worden volgens de diagonaal genomen.
4. Van elk deel AB, CD en EF wordt een afdruk van het drinksysteem gemaakt, de afdrukken worden genummerd van 4.1 t/m 4.3. De monsters worden volgens de diagonaal genomen.
5. Van elk deel 1 en 3 wordt een afdruk gemaakt van het plafond, de afdrukken worden genummerd als 5.1 en 5.2.
6. Van elk deel 2 en 3 wordt een afdruk gemaakt van een tussenpad, de afdrukken worden genummerd als 6.1 en 6.2.
7. Van deel 1 of 3 wordt een afdruk gemaakt van de kleppen/wand van de inlaat binnen, de afdruk worden genummerd als 7.1.
8. Er wordt van een willekeurige voerhopper een afdruk gemaakt van de binnenkant, de afdruk wordt genummerd als 8.1.
9. Er wordt van een willekeurige plaats van de vloer van de voorruimte een afdruk gemaakt, de afdruk wordt genummerd als 9.1. Indien er sprake is van meerdere stallen en meerdere leeftijden met een gezamenlijke voorruimte, wordt de voorruimte niet bemonsterd.
10. Van deel 1 en 3 wordt een afdruk gemaakt van de eierband, de afdrukken worden genummerd als 10.1 en 10.2.
11. Er wordt van een willekeurige plaats van de vloer van het eierbewaarlokaal een afdruk gemaakt, de afdruk wordt genummerd als 11.1. Indien er sprake is van meerdere stallen en meerdere leeftijden met een gezamenlijk eierbewaarlokaal, wordt het eierbewaarlokaal niet bemonsterd.

Schema:

	A	B	C	D	E	F
1						
2						
3						

4.2.2 Formulier hygiënogram kooistallen – productie

Het formulier “Hygiënogram in kooistallen” dient minimaal volgende gegevens te bevatten:

- de identificatie van het bedrijf (naam / beslagnummer)
- de identificatie van het hok (in Arabische cijfers)
- de identificatie van de bedrijfsdierenarts
- de identificatie van de staalnemer (naam en organisatie)
- de datum en het tijdstip van staalname
- onderzoek uitgevoerd voor lastenboek of salmonellabestrijding
- de categorie van het pluimvee (fokpluimvee / gebruikspluimvee)
- het type pluimvee (leg / vlees)
- het soort pluimvee (kippen / kalkoenen / parelhoenders / eenden / ganzen / enz.)

Volgende bijkomende gegevens i.v.m. de reiniging en ontsmetting:

- reinigingsmiddel gebruikt (ja of neen)
- probioticum gebruikt (ja of neen)
- naam probioticum
- ontsmettingsmiddel gebruikt (ja of neen)
- naam ontsmettingsmiddel
- temperatuur tijdens de ontsmetting

- tijdsduur van ontsmetting
- uitvoerder ontsmetting (zelf / naam ontsmettingsbedrijf)
- tijd tussen begin ventilatie en monsternamen

Visuele beoordeling van de reiniging:

- a) Reinheid inventaris: goed/voldoende/matig/slecht (schrappen wat niet past)
 b) Reinheid vloer: goed/voldoende/matig/slecht (schrappen wat niet past)
 c) Reinheid muren/plafonds: goed/voldoende/matig/slecht (schrappen wat niet past)
 d) Ongediertewering: goed/voldoende/matig/slecht (schrappen wat niet past)
 e) Ongediertesporen: goed/voldoende/matig/slecht (schrappen wat niet past)

De norm voor de visuele beoordeling is als volgt:

Goed	Geen zichtbare afwijkingen aanwezig.
Voldoende	Lichte verontreiniging met losliggend vuil / voldoende wering / enigszins schade door ongedierte.
Matig	Algemeen voorkomen van losliggend vuil en incidenteel vuil vastzittend in scheuren, kieren of gaten of diverse weringsproblemen, diersporen aanwezig.
Slecht	Algemeen voorkomen van vastzittend vuil / grote weringsproblemen / levend ongedierte, kevers, vliegen of uitwerpselen aanwezig.

Indien de visuele beoordeling als "slecht" wordt aangeduid, dient u met kruisjes in het onderstaande schema de stalnameplaatsen aan te geven waarop dit betrekking heeft. U dient eveneens het hygiëneonderzoek uit te voeren.

Schema stalnameplaatsen:

Controle stalname	Resultaat
Positief stal	
Negatief stal	

	Stalname plaatsen	1	2	3	4	5	6
1	Voersysteem					nvt	nvt
2	Kooibodem				nvt	nvt	nvt
3	Kooiwand				nvt	nvt	nvt
4	Drinksysteem				nvt	nvt	nvt
5	Plafond			nvt	nvt	nvt	nvt
6	Tussenpad			nvt	nvt	nvt	nvt
7	Inlaat binnen		nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
8	Voerhopper		nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
9	Voorraimte		nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
10	Eierband			nvt	nvt	nvt	nvt
11	Eierbewaarlokaal		nvt	nvt	nvt	nvt	nvt

Resultaat:

(nvt: niet van toepassing)

Het resultaat wordt bepaald door de som van de scores van de afzonderlijke stalen te delen door het aantal genomen stalen.

4.3 Kooistallen - opfok

4.3.1 Bemonsteringsschema

De delen van de stal die bemonsterd moeten worden, worden hierin beschreven. Iedere afzonderlijke bemonsteringsplaats dient zo goed mogelijk de gemiddelde situatie van het betreffende staldeel te weerspiegelen. Het is niet toegestaan hiervan afwijkende plaatsen te bemonsteren. Natte plekken worden niet bemonsterd.

De stal wordt in de lange zijde in zes gelijke delen verdeeld (A t/m F) en overlans in drie gelijke delen (1 t/m 3). Zie hiervoor het schema. Na bebroeding van de monsters worden de resultaten per bemonsteringsplaats vermeld. De bij punt 1 t/m 9 genoemde monsternummers corresponderen met de nummers vermeld op het formulier voor hygiënogram .

1. Van elk deel A, BC, DE en F wordt een afdruk van het voersysteem gemaakt, de afdrukken worden genummerd van 1.1 t/m 1.4. De monsters worden volgens de diagonaal genomen. De monsters worden genomen van de binnenkant van het voersysteem (voerpannen of voergoten).
2. Van elk deel A, BC, DE en F wordt een afdruk van een kooibodem gemaakt, de afdrukken worden genummerd van 2.1 t/m 2.4. De monsters worden volgens de diagonaal genomen.
3. Van elk deel A, BC, DE en F wordt een afdruk van een kooiwand gemaakt, de afdrukken worden genummerd van 3.1 t/m 3.4. De monsters worden volgens de diagonaal genomen.
4. Van elk deel A, BC, DE en F wordt een afdruk van het drinkstelsel gemaakt, de afdrukken worden genummerd van 4.1 t/m 4.4. De monsters worden volgens de diagonaal genomen.
5. Van elk deel 1 en 3 wordt een afdruk gemaakt van het plafond, de afdrukken worden genummerd als 5.1 en 5.2.
6. Van elk deel 2 en 3 wordt een afdruk gemaakt van een tussenpad, de afdrukken worden genummerd als 6.1 en 6.2.
7. Van deel 1 of 3 wordt een afdruk gemaakt van de kleppen/wand van de inlaat binnen, de afdruk wordt genummerd als 7.1.
8. Er wordt van een willekeurige voerhopper een afdruk gemaakt van de binnenkant, de afdruk wordt genummerd als 8.1.
9. Er wordt van een willekeurige plaats van de vloer van de voorruimte een afdruk gemaakt, de afdruk wordt genummerd als 9.1. Indien er sprake is van meerdere stallen en meerdere leeftijden met een gezamenlijke voorruimte, wordt de voorruimte niet bemonsterd.

Schema:

	A	B	C	D	E	F
1						
2						
3						

4.3.2 Formulier hygiënogram in kooistallen - opfok

Het formulier "Hygiënogram in opfok kooistallen" dient minimaal volgende gegevens te bevatten:

- de identificatie van het bedrijf (naam / beslagnummer)
- de identificatie van het hok (in Arabische cijfers)
- de identificatie van de bedrijfsdierenarts
- de identificatie van de staalnemer (naam en organisatie)
- de datum en het tijdstip van staalname
- onderzoek uitgevoerd voor lastenboek of salmonellabestrijding
- de categorie van het pluimvee (fokpluimvee / gebruikspluimvee)
- het type pluimvee (leg / vlees)
- het soort pluimvee (kippen / kalkoenen / parelhoenders / eenden / ganzen / enz.)

Volgende bijkomende gegevens i.v.m. de reiniging en ontsmetting:

- reinigingsmiddel gebruikt (ja of neen)
- probioticum gebruikt (ja of neen)

- naam probioticum
- ontsmettingsmiddel gebruikt (ja of neen)
- naam ontsmettingsmiddel
- temperatuur tijdens de ontsmetting
- tijdsduur van ontsmetting
- uitvoerder ontsmetting (zelf / naam ontsmettingsbedrijf)
- tijd tussen begin ventilatie en monsternamen

Visuele beoordeling van de reiniging:

a) Reinheid inventaris:	goed/voldoende/matig/slecht (schrappen wat niet past)
b) Reinheid vloer:	goed/voldoende/matig/slecht (schrappen wat niet past)
c) Reinheid muren/plafonds:	goed/voldoende/matig/slecht (schrappen wat niet past)
d) Ongedierte wering:	goed/voldoende/matig/slecht (schrappen wat niet past)
e) Ongediertesporen:	goed/voldoende/matig/slecht (schrappen wat niet past)

De norm voor de visuele beoordeling is als volgt:

Goed	Geen zichtbare afwijkingen aanwezig.
Voldoende	Lichte verontreiniging met losliggend vuil / voldoende wering / enigszins schade door ongedierte.
Matig	Algemeen voorkomen van losliggend vuil en incidenteel vuil vastzittend in scheuren, kieren of gaten of diverse weringsproblemen, diersporen aanwezig.
Slecht	Algemeen voorkomen van vastzittend vuil / grote weringsproblemen / levend ongedierte, kevers, vliegen of uitwerpselen aanwezig.

Indien de visuele beoordeling als "slecht" wordt aangeduid, dient u met kruisjes in het onderstaande schema de staalnameplaatsen aan te geven waarop dit betrekking heeft. U dient eveneens het hygiëneonderzoek uit te voeren.

Schema staalnameplaatsen:

Controle staalname	Resultaat
Positief staal	
Negatief staal	

	Staalname plaatsen	1	2	3	4	5	6
1	Voersysteem					nvt	nvt
2	Kooibodem					nvt	nvt
3	Kooiwand					nvt	nvt
4	Drinksysteem					nvt	nvt
5	Plafond			nvt	nvt	nvt	nvt
6	Tussenpad			nvt	nvt	nvt	nvt
7	Inlaat binnen		nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
8	Voerhopper		nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
9	Voorraimte		nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Resultaat:							

(nvt: niet van toepassing)

Het resultaat wordt bepaald door de som van de scores van de afzonderlijke stalen te delen door het aantal genomen stalen.

4.4 Rooster-en voliërestallen-productie

4.4.1 Bemonsteringsschema

De delen van de stal die bemonsterd moeten worden, worden hierin beschreven. Iedere afzonderlijke bemonsteringsplaats dient zo goed mogelijk de gemiddelde situatie van het betreffende staldeel te weerspiegelen. Het is niet toegestaan hiervan afwijkende plaatsen te bemonsteren. Natte plekken worden niet bemonsterd.

De stal wordt in de lange zijde in zes gelijke delen verdeeld (A t/m F) en overlans in drie gelijke delen (1 t/m 3). Zie hiervoor het schema. Na bebroeding van de monsters worden de resultaten per bemonsteringsplaats vermeld. De bij punt 1 t/m 11 genoemde monsternummers corresponderen met de nummers vermeld op het formulier voor hygiënogram.

1. Van elk deel ABC en DEF worden twee afdrukken van de vloer gemaakt, de afdrukken worden genummerd van 1.1 t/m 1.4. De monsters worden, indien mogelijk, verdeeld over ABC en DEF.
2. Van elk deel ABC en DEF wordt één afdruk van de rooster gemaakt, de afdrukken worden genummerd als 2.1 en 2.2.
3. Van elk deel AB, CD en EF wordt een afdruk van het voersysteem gemaakt, de afdrukken worden genummerd van 3.1 t/m 3.3. De monsters worden volgens de diagonaal genomen. De monsters worden genomen van de binnenkant van het voersysteem (voerpannen of voergoten).
4. Van elk deel AB, CD en EF wordt een afdruk van het drinksysteem gemaakt, de afdrukken worden genummerd van 4.1 t/m 4.3. De monsters worden volgens de diagonaal genomen.
5. Van elk deel ABC en DEF wordt een afdruk gemaakt van de wand (van één van de twee kopse kanten, tussen 1 en 2 meter hoogte), de afdrukken worden genummerd als 5.1 en 5.2.
6. Van elk deel 1 en 3 wordt een afdruk gemaakt van het plafond, de afdrukken worden genummerd als 6.1 en 6.2.
7. Van deel 1 of 3 wordt een afdruk gemaakt van de kleppen/wand van de inlaat binnen, de afdruk wordt genummerd als 7.1.
8. Er wordt van een willekeurige voerhopper een afdruk gemaakt van de binnenkant, de afdruk wordt genummerd als 8.1.
9. Er wordt van een willekeurige plaats van de vloer van de voorruimte een afdruk gemaakt, de afdruk wordt genummerd als 9.1. Indien er sprake is van meerdere stallen en meerdere leeftijden met een gezamenlijke voorruimte, wordt de voorruimte niet bemonsterd.
10. Van elk deel AB, CD en EF wordt één afdruk gemaakt van een legnest, waarbij twee afdrukken worden gemaakt in segment 1 en één afdruk in segment 2, de afdrukken worden genummerd van 10.1 t/m 10.3.
11. Er wordt van een willekeurige plaats van de vloer van het eierbewaarlokaal een afdruk gemaakt, de afdruk wordt genummerd als 11.1. Indien er sprake is van meerdere stallen en meerdere leeftijden met een gezamenlijk eierbewaarlokaal dan wordt het eierbewaarlokaal niet bemonsterd.

Schema:

	A	B	C	D	E	F
1						
2						
3						

4.4.2 Formulier hygiënogram in rooster en voliërestallen - productie

Het formulier “Hygiënogram in rooster en voliërestallen – productie” dient minimaal volgende gegevens te bevatten:

- de identificatie van het bedrijf (naam / beslagnummer)
- de identificatie van het hok (in Arabische cijfers)
- de identificatie van de bedrijfsdierenarts

- de identificatie van de staalnemer (naam en organisatie)
- de datum en het tijdstip van staalname
- onderzoek uitgevoerd voor lastenboek of salmonellabestrijding
- de categorie van het pluimvee (fokpluimvee / gebruikspluimvee)
- het type pluimvee (leg / vlees)
- het soort pluimvee (kippen / kalkoenen / parelhoenders / eenden / ganzen / enz.)

Volgende bijkomende gegevens i.v.m. de reiniging en ontsmetting:

- reinigingsmiddel gebruikt (ja of neen)
- probioticum gebruikt (ja of neen)
- naam probioticum
- ontsmettingsmiddel gebruikt (ja of neen)
- naam ontsmettingsmiddel
- temperatuur tijdens de ontsmetting
- tijdsduur van ontsmetting
- uitvoerder ontsmetting (zelf / naam ontsmettingsbedrijf)
- tijd tussen begin ventilatie en monsternamen

Visuele beoordeling van de reiniging:

- a) Reinheid inventaris: goed/voldoende/matig/slecht (schrappen wat niet past)
 b) Reinheid vloer: goed/voldoende/matig/slecht (schrappen wat niet past)
 c) Reinheid muren/plafonds: goed/voldoende/matig/slecht (schrappen wat niet past)
 d) Ongediertewering: goed/voldoende/matig/slecht (schrappen wat niet past)
 e) Ongediertesporen: goed/voldoende/matig/slecht (schrappen wat niet past)

De norm voor de visuele beoordeling is als volgt:

Goed	Geen zichtbare afwijkingen aanwezig.
Voldoende	Lichte verontreiniging met losliggend vuil / voldoende wering / enigszins schade door ongedierte.
Matig	Algemeen voorkomen van losliggend vuil en incidenteel vuil vastzittend in scheuren, kieren of gaten of diverse weringsproblemen, diersporen aanwezig.
Slecht	Algemeen voorkomen van vastzittend vuil / grote weringsproblemen / levend ongedierte, kevers, vliegen of uitwerpselen aanwezig.

Indien de visuele beoordeling als "slecht" wordt aangeduid, dient u met kruisjes in het onderstaande schema de staalnameplaatsen aan te geven waarop dit betrekking heeft. U dient eveneens het hygiëneonderzoek uit te voeren.

Schema staalnameplaatsen:

Controle staalname	Resultaat
Positief staal	
Negatief staal	

	Staalname plaatsen	1	2	3	4	5	6
1	Vloer					nvt	nvt
2	Rooster			nvt	nvt	nvt	nvt
3	Voersysteem				nvt	nvt	nvt
4	Drinksysteem				nvt	nvt	nvt
5	Wand			nvt	nvt	nvt	nvt
6	Plafond			nvt	nvt	nvt	nvt
7	Inlaat binnen		nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
8	Voerhopper		nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
9	Voorraimte		nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
10	Legnest				nvt	nvt	nvt
11	Eierbewaarlokaal		nvt	nvt	nvt	nvt	nvt

Resultaat:

(nvt: niet van toepassing)

Het resultaat wordt bepaald door de som van de scores van de afzonderlijke stalen te delen door het aantal genomen stalen. De resultaten van de voorruimte en van het eierbewaarlokaal zijn niet opgenomen in het uiteindelijke resultaat.

4.5 Rooster-en volièrestallen - opfok

4.5.1 Bemonsteringsschema

De delen van de stal die bemonsterd moeten worden, worden hierin beschreven. Iedere afzonderlijke bemonsteringsplaats dient zo goed mogelijk de gemiddelde situatie van het betreffende staldeel te weerspiegelen. Het is niet toegestaan hiervan afwijkende plaatsen te bemonsteren. Natte plekken worden niet bemonsterd.

De stal wordt in de lange zijde in zes gelijke delen verdeeld (A t/m F) en overlangs in drie gelijke delen (1 t/m 3). Zie hiervoor het schema. Na bebroeding van de monsters worden de resultaten per bemonsteringsplaats vermeld. De bij punt 1 t/m 9 genoemde monsternummers corresponderen met de nummers vermeld op het formulier voor hygiënogram .

1. Van elk deel ABC en DEF worden twee afdrukken van de vloer gemaakt, de afdrukken worden genummerd van 1.1 t/m 1.4. De monsters worden, indien mogelijk, verdeeld over ABC en DEF.
2. Van elk deel ABC en DEF worden twee afdrukken van de rooster gemaakt, de afdrukken worden genummerd van 2.1 t/m 2.4. De monsters worden, indien mogelijk, verdeeld over ABC en DEF.
3. Van elk deel ABC en DEF worden twee afdrukken van de het voersysteem gemaakt, de afdrukken worden genummerd van 3.1 t/m 3.4. De monsters worden, indien mogelijk, verdeeld over ABC en DEF. De monsters worden genomen van de binnenkant van het voersysteem (voerpannen of voergoten).
4. Van elk deel ABC en DEF worden twee afdrukken van het drinkstelsel gemaakt, de afdrukken worden genummerd van 4.1 t/m 4.4. De monsters worden, indien mogelijk, verdeeld over ABC en DEF.
5. Van elk deel ABC en DEF wordt een afdruk gemaakt van de wand (van één van de twee kopse kanten, tussen 1 en 2 meter hoogte), de afdrukken worden genummerd als 5.1 en 5.2.
6. Van elk deel 1 en 3 wordt een afdruk gemaakt van het plafond, de afdrukken worden genummerd als 6.1 en 6.2.
7. Van deel 1 of 3 wordt een afdruk gemaakt van de kleppen/wand van de inlaat binnen, de afdruk wordt genummerd als 7.1.
8. Er wordt van een willekeurige voerhopper een afdruk gemaakt van de binnenkant, de afdruk wordt genummerd als 8.1.
9. Er wordt van een willekeurige plaats van de vloer van de voorruimte een afdruk gemaakt, de afdruk wordt genummerd als 9.1. Indien er sprake is van meerdere stallen en meerdere leeftijden met een gezamenlijke voorruimte, wordt de voorruimte niet bemonsterd.

Schema:

	A	B	C	D	E	F
1						
2						
3						

4.5.2 Formulier hygiënogram in rooster en volièrestallen - opfok

Het formulier "Hygiënogram in opfok rooster en volièrestallen" dient minimaal volgende gegevens te bevatten:

- de identificatie van het bedrijf (naam / beslagnummer)
- de identificatie van het hok (in Arabische cijfers)
- de identificatie van de bedrijfsdierenarts
- de identificatie van de staalnemer (naam en organisatie)
- de datum en het tijdstip van staalname
- onderzoek uitgevoerd voor lastenboek of salmonellabestrijding
- de categorie van het pluimvee (fokpluimvee / gebruikspluimvee)
- het type pluimvee (leg / vlees)
- het soort pluimvee (kippen / kalkoenen / parelhoenders / eenden / ganzen / enz.)

Volgende bijkomende gegevens i.v.m. de reiniging en ontsmetting:

- reinigingsmiddel gebruikt (ja of neen)
- probioticum gebruikt (ja of neen)
- naam probioticum
- ontsmettingsmiddel gebruikt (ja of neen)
- naam ontsmettingsmiddel
- temperatuur tijdens de ontsmetting
- tijdsduur van ontsmetting
- uitvoerder ontsmetting (zelf / naam ontsmettingsbedrijf)
- tijd tussen begin ventilatie en monstername

Visuele beoordeling van de reiniging:

a) Reinheid inventaris:	goed/voldoende/matig/slecht (schrappen wat niet past)
b) Reinheid vloer:	goed/voldoende/matig/slecht (schrappen wat niet past)
c) Reinheid muren/plafonds:	goed/voldoende/matig/slecht (schrappen wat niet past)
d) Ongediertewering:	goed/voldoende/matig/slecht (schrappen wat niet past)
e) Ongediertesporen:	goed/voldoende/matig/slecht (schrappen wat niet past)

De norm voor de visuele beoordeling is als volgt:

Goed	Geen zichtbare afwijkingen aanwezig.
Voldoende	Lichte verontreiniging met losliggend vuil / voldoende wering / enigszins schade door ongedierte.
Matig	Algemeen voorkomen van losliggend vuil en incidenteel vuil vastzittend in scheuren, kieren of gaten of diverse weringsproblemen, diersporen aanwezig.
Slecht	Algemeen voorkomen van vastzittend vuil / grote weringsproblemen / levend ongedierte, kevers, vliegen of uitwerpselen aanwezig.

Indien de visuele beoordeling als "slecht" wordt aangeduid, dient u met kruisjes in het onderstaande schema de staalnameplaatsen aan te geven waarop dit betrekking heeft. U dient eveneens het hygiëneonderzoek uit te voeren.

Schema staalnameplaatsen:

Controle staalname	Resultaat
Positief staal	
Negatief staal	

	Staalname plaatsen	1	2	3	4	5	6
1	Vloer					nvt	nvt
2	Rooster					nvt	nvt
3	Voersysteem					nvt	nvt
4	Drinksysteem					nvt	nvt
5	Wand			nvt	nvt	nvt	nvt
6	Plafond			nvt	nvt	nvt	nvt
7	Inlaat binnen		nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
8	Voerhopper		nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
9	Vooruimte		nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Resultaat:							

(nvt: niet van toepassing)

Het resultaat wordt bepaald door de som van de scores van de afzonderlijke stalen te delen door het aantal genomen stalen.

4.6 Grondstallen op bedrijven met geringe capaciteit

4.6.1 Bemonsteringsschema

De delen van de hokken die bemonsterd moeten worden, worden hierin beschreven. Iedere afzonderlijke bemonsteringsplaats dient zo goed mogelijk de gemiddelde situatie van het betreffende staldeel te weerspiegelen. Natte plekken worden niet bemonsterd.

Indien slechts 1 hok in aanmerking komt voor bemonstering wordt het schema overeenkomstig het bemonsteringsschema hygiëneonderzoek in grondstallen gebruikt.

Na bebroeding van de monsters worden de resultaten per bemonsteringsplaats vermeld. De bij punt 1 t/m 7 genoemde monsternummers corresponderen met de nummers vermeld op het formulier voor hygiënogram.

1. Er worden 6 afdrukken van de vloer gemaakt, verdeeld over de leegstaande hokken en genummerd van 1.1. t/m 1.6. In niet-verharde grondstallen wordt in elk deel een afdruk gemaakt van het onderste gedeelte van de wand op maximum 50 cm van de grond in plaats van de vloer. De afdrukken worden eveneens genummerd van 1.1 t/m 1.6.
2. Er worden 4 afdrukken van het voersysteem gemaakt, verdeeld over de leegstaande hokken en genummerd van 2.1 t/m 2.4. De monsters worden genomen van de binnenkant van het voersysteem (voerpannen of voergoten).
3. Er worden 4 afdrukken van het drinksysteem gemaakt, verdeeld over de leegstaande hokken en genummerd van 3.1 t/m 3.4.
4. Er worden 3 afdrukken van de wanden gemaakt, tussen de 1 en 2 meter hoogte, verdeeld over de leegstaande hokken en genummerd van 4.1 t/m 4.3.
5. Er worden 3 afdrukken gemaakt van het plafond, verdeeld over de leegstaande hokken en genummerd 5.1 t/m 5.3.
6. Er worden 2 afdrukken van de kleppen/wand van de inlaat binnen gemaakt, genummerd 6.1 en 6.2.
7. Er wordt van een willekeurige voerhopper een afdruk gemaakt van de binnenkant, genummerd 7.1.

4.6.2 Formulier hygiënogram in grondstallen op bedrijven met geringe capaciteit

Het formulier "Hygiënogram in opfok rooster-en volièrestallen" dient minimaal volgende gegevens te bevatten:

- de identificatie van het bedrijf (naam / beslagnummer)
- de identificatie van het hok (in Arabische cijfers)
- de identificatie van de bedrijfsdierenarts
- de identificatie van de staalnemer (naam en organisatie)
- de datum en het tijdstip van staalname
- onderzoek uitgevoerd voor salmonellabestrijding
- de categorie van het pluimvee (fokpluimvee / gebruikspluimvee)
- het type pluimvee (leg / vlees)
- het soort pluimvee (kippen / kalkoenen / parelhoenders / eenden / ganzen / enz.)

Volgende bijkomende gegevens i.v.m. de reiniging en ontsmetting:

- reinigingsmiddel gebruikt (ja of neen)
- probioticum gebruikt (ja of neen)
- naam probioticum
- ontsmettingsmiddel gebruikt (ja of neen)
- naam ontsmettingsmiddel
- temperatuur tijdens de ontsmetting
- tijdsduur van ontsmetting
- uitvoerder ontsmetting (zelf / naam ontsmettingsbedrijf)
- tijd tussen begin ventilatie en monstername

Visuele beoordeling van de reiniging:

a) Reinheid inventaris:	goed/voldoende/matig/slecht (schrappen wat niet past)
b) Reinheid vloer:	goed/voldoende/matig/slecht (schrappen wat niet past)
c) Reinheid muren/plafonds:	goed/voldoende/matig/slecht (schrappen wat niet past)
d) Ongediertewering:	goed/voldoende/matig/slecht (schrappen wat niet past)
e) Ongediertesporen:	goed/voldoende/matig/slecht (schrappen wat niet past)

De norm voor de visuele beoordeling is als volgt:

Goed	Geen zichtbare afwijkingen aanwezig.
Voldoende	Lichte verontreiniging met losliggend vuil / voldoende wering / enigszins schade door ongedierte.
Matig	Algemeen voorkomen van losliggend vuil en incidenteel vuil vastzittend in scheuren, kieren of gaten of diverse weringsproblemen, diersporen aanwezig.
Slecht	Algemeen voorkomen van vastzittend vuil / grote weringsproblemen / levend ongedierte, kevers, vliegen of uitwerpselen aanwezig.

Indien de visuele beoordeling als "slecht" wordt aangeduid, dient u met kruisjes in het onderstaande schema de staalnameplaatsen aan te geven waarop dit betrekking heeft. U dient eveneens het hygiëneonderzoek uit te voeren.

Schema staalnameplaatsen:

Controle staalname	Resultaat
Positief staal	
Negatief staal	

	Staalname plaatsen	1	2	3	4	5	6
1	Vloer						
2	Voersysteem					nvt	nvt
3	Drinksysteem					nvt	nvt
4	Wand				nvt	nvt	nvt

5	Plafond				nvt	nvt	nvt
6	Inlaat binnen			nvt	nvt	nvt	nvt
7	Voerhopper		nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Resultaat:							

(nvt: niet van toepassing)

Het resultaat wordt bepaald door de som van de scores van de afzonderlijke stalen te delen door het aantal genomen stalen.